

Список використаної літератури:

1. Бухгалтерський управлінський облік: підр. [для студ. спеціальності «Облік і аудит» вищ. навч. закл.] / [Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, З.Ф. Канурна та ін.]; за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – [3-тє вид. перероб. і доп.]- Житомир: Рута, 2005. – 480 с.
2. Бухгалтерський облік в Україні: навчальний посібник. [За ред. Р.Л. Хом'яка] – Львів: Національний університет “Львівська політехніка”, 2003. – 678 с.
3. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: Навчальний посібник / Н.О. Гура. – К.: Знання, 2004. – 541 с.
4. Дікань Л.В. Контроль і ревізія. Навчальний посібник / Л.В. Дікань. – К.: ЦУЛ, 2004. – 245 с.

*Борейко К. М., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Хаблюк О.А.*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

В умовах економічної кризи ефективно витрачання бюджетних коштів стає необхідною умовою діяльності бюджетних установ, підприємств та організацій. Нестача бюджетних ресурсів змушує до пошуку шляхів найбільш раціонального та ефективного їх витрачання. У згідно з курсом керівництва держави на оптимізацію кількості бюджетних програм питання ефективності їх виконання набувають особливої актуальності.

Ефективне використання бюджетних коштів залишається однією з важливих проблем виконання бюджету у більшості країн світу. Особливо актуальною ця проблема є для України, яка здійснює бюджетну політику в умовах обмежених бюджетних ресурсів. З огляду на це, першочерговим завданням є реформування існуючої системи фінансового державного контролю як засобу підвищення ефективності державного управління [1].

Створення та розвиток аудиту ефективності використання бюджетних коштів в Україні є предметом дослідження таких вчених, як А.О.Асанова, М.В.Бариніна-Зарікова, О.В.Грибовського, С.Левицької, А.В.Мамишева, Н.І.Рубана, І.Б.Стефанюка.

Проведене дослідження показало, що організація вітчизняного аудиту ефективності ускладнена такими чинниками як:

- неготовністю кадрів до формування нової філософії аудиту ефективності;
- відсутністю критеріїв та нерегульованістю процедури вибору об'єктів аудиту ефективності;

- невизначеністю процедури та відсутністю обґрунтування методів здійснення такої форми контролю;
- неврегульованістю відносин між державними фінансовими органами з приводу призначення і проведення аудиту ефективності та використання його результатів [2].

Слід зазначити, що здійснення державного фінансового контролю за виконанням програм передбачено нормативно-правовими актами держави. Передусім статтею 98 Конституції України передбачено, що контроль за використанням коштів державного бюджету від імені Верховної Ради здійснює Рахункова палата. Водночас згідно зі статтею 47 Бюджетного кодексу України забезпечення виконання державного бюджету і складання звітності покладено на КМУ, який несе повну відповідальність за цільове, ефективне управління коштами. Державний фінансовий контроль від імені уряду в частині витрачання коштів – Мінфін, Казначейство, ДКРС, розпорядники коштів. Нині такі норми визначено у главі 17 Бюджетного кодексу України.

Процес аудиту ефективності складається з таких основних етапів: підготовка до аудиту, проведення аудиту, реалізація результатів аудиту [5].

Аудит ефективності може проводитись у будь-якому сегменті державного сектору: в центральному уряді, місцевих органів влади, різних урядових структурах органами державної контрольно-ревізійної служби за планами, які складаються та затверджуються у визначеному законодавством порядку [4].

До основних завдань аудиту ефективності відносять:

- оцінку ефективності використання бюджетних програм;
- оцінку виконання результативних показників бюджетних програм;
- виявлення недоліків, які перешкоджають своєчасній, повній і якісній реалізації запланованих цілей;
- виявлення ступеня впливу виявлених недоліків на реалізацію запланованих цілей;
- розроблення пропозицій щодо шляхів підвищення ефективності використання бюджетних коштів та уникнення недоліків [6].

Для проведення аудиту ефективності, як правило, створюється аудиторська група. Аудитори, що входять до складу цієї групи, повинні мати навички проведення аналізу, написання звітів зі складних питань, що вимагають логічного і ретельного обґрунтованого викладу.

Особлива увага при здійсненні аудиту ефективності виконання бюджетних програм, приділяється плануванню роботи, оскільки раціонально складений план дає можливість ефективно провести аудиторську перевірку.

Здійснюючи аудит ефективності, аудитори вибирають та застосовують прийоми і процедури, які відповідають конкретним обставинам. Ці прийоми та процедури повинні дозволяти отримувати достатні, дійсні та необхідні докази, які вмотивовано підкріплюють або спростовують їхні точки зору та висновки.

Аудит ефективності проводиться шляхом аналізу: нормативно-правових актів, методичних документів, видань і публікацій щодо напряму діяльності в бюджетній програмі, стосовно якої проводиться аудит ефективності; результатів раніше здійснених контролюючими органами контрольних заходів; показників статистичної, фінансової та оперативної звітності; даних інтерв'ювання, анкетування, опитування громадян і збирання інформації від юридичних осіб[7].

Таким чином, ефективність використання бюджетних коштів має вагомe місце в проведенні аудиту ефективності, який дає змогу:

- оцінити рівень досягнення результативних показників бюджетної програми через співвідношення фактично отриманих та запланованих результативних показників;здійснити контроль за використанням бюджетних коштів;
- визначити проблеми, які негативно вплинули на процес виконання запланованих завдань;
- зберегти бюджетні ресурси шляхом внесення своєчасних змін;
- посилити відповідальність керівництва одо організації контролю на всіх стадіях використання бюджетних коштів[7].

Таким чином, розвиток і впровадження аудиту ефективності дає змогу здійснювати контроль за використанням бюджетних коштів, виявляти недоліки щодо їх використання і їх ліквідувати.

Список використаної літератури:

1. О.В.Грибовський, А.О.Асанов Майбутнє України: Заможна технологічна держава чи „бурякова республіка // Фінансовий контроль. – 2005. – № 6. – с. 14 – 17.
2. 2. Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм //Т.І.Єфименко, І.Б.Стефанюк, Н.І.Рубан та ін. – К,: НДФІ, 2004, – с. 320.
3. 3. Кодацький В.П. Теоретичні основи аудиту // Економіка. Фінанси. Право.- 2009.-№1.-С.29-30.
4. Рубан Н.І. Концептуальні питання проведення аудиту використання бюджетних коштів. Аудит фінансової та господарської діяльності бюджетних установ: проблеми та шляхи запровадження // Фінансовий контроль. – 2005. – № (25). – с.3-11.
5. Бутинець Ф.Ф. Аудит. //Підр. – 3-тє вид., доп і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 512 с.

6. Стефанов С.Є. Аудит ефективності – закономірності виникнення та перспективи розвитку//Збірник всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку державного контролю і аудиту»/за аг.ред.проф. В.Д.Базилевича. – К.: 2009 – 439 с.
7. Сухарева Л.О., Федченко Т.В. Аудит ефективності використання бюджетних коштів: протиріччя формування понятійного апарату // Фінанси України. – 2006. – № 8. – с. 125-131.

*Бортник Ю.С., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: д.е.н., професор Пушкар М.С.*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Створення механізму підприємницької діяльності при переході до ринкових відносин вимагає нових підходів до формування обліково – інформаційної системи діяльності підприємства. В умовах ринку облік і аудит, як головний організаційний і управлінський важіль, на жаль, не в повній мірі генерує інформацію щодо важливих напрямів діяльності підприємств, зокрема це стосується стратегії й тактики управління операційною діяльністю підприємства.

Без вирішення питання щодо суті поняття «діяльність підприємства» говорити про раціональну систему обліку неможливо.

Так, в економічній енциклопедії зазначено, що в умовах функціонування ринку господарюючі суб'єкти здійснюють економічну діяльність [1, с. 246], яка повинна знайти адекватне відображення в обліку. В економічній літературі наводять різноманітні визначення категорії «економічна діяльність», зокрема зазначається що це найважливіша форма свідомої та цілеспрямованої трудової діяльності людей, у процесі якої вони здебільшого вступають в активні зв'язки з природою та економічні зв'язки й відносини між собою для створення економічних благ у різних сферах суспільного відтворення (безпосередньому виробництві, обміні, розподілі, споживанні).

Аналізуючи пропозиції окремих авторів щодо визначення цього поняття, які інколи досить полярні, все ж таки можна зробити висновок про те, що економічна діяльність – це процес що має:

- мету (створення благ і розвиток особистості);
- засоби (засоби виробництва);
- результат (економічні блага у формі корисних для суспільства товарів і послуг).